

POV er et uafhængigt non-profit medie, der er åbent for alle og støttet af vores læsere.

Vi vil ikke lukke vores indhold inde bag en betalingsmur.

Hvis du har mulighed for at støtte POV med et fast månedligt beløb, kan du hjælpe os med fortsat at udkomme.

Det kan du nemt og direkte med Visa eller Mastercard ved at klikke her:

50 kr./md.

100 kr./md.

POV. INTERNATIONAL

NYE STEMME, SYNSPUNKTER OG JOURNALISTIK - ONLINE HVER DAG - UGEBREV HVER FREDAG

Hvad taler vi faktisk om, når vi taler om sammenhængskraft?

af Garbi Schmidt

Publiceret 18/05/2019 i Danmark/Politik & Samfund

NY BOG – Et samfund brækker ikke over ved, at dets befolkning ikke tænker og lever og er ens. Det brækker over,

værdiladede begreber i den danske debat og i disse dage i valgkampen.

Mens denne tekst skrives, er valgkampen til det danske folketing en uge gammel. Ét af de begreber, som ofte anvendes i valgkampen – akkurat som både før og givetvis efter – er ”sammenhængskraft”.

For at give et eksempel: Dagen efter, at valget var blevet udskrevet, nærmere bestemt d. 8. maj, udgav Dagbladet Information et debatindlæg af Søren Pape Poulsen (K) under overskriften *Vi står vagt om tilliden og sammenhængskraften*. I debatindlægget trak Pape Poulsen en linie mellem sammenhængskraft og tillid

POV International anvender cookies til at optimere oplevelsen på siden og til at indsamle statistikker. [Indstillinger.](#)

Jeg accepterer

Spørgsmålet er om sammenhængskraft, et ord som i debatten er blevet den korte form for social sammenhængskraft, kan forstås entydigt? Hvordan kommer den sociale sammenhængskraft til udtryk?

”Tilliden til politikerne, medierne, store samfunds bærende institutioner og ikke mindst hinanden er altafgørende for sammenhængskraften i et land som Danmark,” skrev han, og tilføjede: ”Det er ikke nogen hemmelighed, at Det Konservative Folkeparti værdsætter og værner om sammenhængskraften. Men tilliden kan hurtigst sættes over styr.”

Pape Poulsen er ikke forkert på den i sin karakteristik. Indenfor forskningen er der strømninger, som ser sammenhængskraft som afhængig af, hvad der betegnes ”generaliseret tillid”, altså tillid til personer som man ikke kender. Generaliseret tillid kan ses som en dimension ved, for eksempel, nationale fællesskaber. En samfundsforsker som den britiske historiker Benedict Anderson kaldte nationens fællesskab for forestillet: Det hænger og hang sammen, fordi dets medlemmer så sig selv som forbundne uden nødvendigvis at kende hinanden.

Spørgsmålet er dog om sammenhængskraft, et ord som i debatten er blevet den korte form for social sammenhængskraft, kan forstås så entydigt? Hvordan kommer den sociale sammenhængskraft til udtryk?

Begrebet har politisk betydning

Blandt konklusionerne er, at hvis vi ser på sammenhængskraft som ”skabelse af relation mellem forskellige grupper”, så er det de små, hverdagsagtige ting, som tæller.

Folk kan godt opfatte hinanden som forskellige, de kan godt have lyst til at undgå, at andre kommer for tæt på – alligevel kan de fx godt have et velfungerende naboskab. Nærhed eller lighed er ikke en forudsætning for et godt naboskab, fx i et boligområde, som beskrives som belastet.

Bogen understreger også, at sammenhængskraft, hvordan vi end forstår den og betegner den, ikke afhænger af ensshed. Indvandrere i

POV International anvender cookies til at optimere oplevelsen på siden og til at indsamle statistikker. [Indstillinger.](#)

Jeg accepterer

Et af de to centrale begreber er ikke mindst ”sammenhængskraft”, som vi har et godt med et begreb, som anvendes så ofte i den danske politiske debat og bruges som et argument for politiske initiativer som fx den siddende regerings ghettoudspil fra 2018: ”Parallelsamfund er en stor belastning for sammenhængskraften i samfundet og for den enkelte” står der i ghettoudspillet.

Måske det virker unødvendigt nørdet at spørge, hvad sammenhængskraft er i den forbindelse – for ikke at glemme dét begreb, som det kobles sammen med, nemlig parallelsamfund. Men netop fordi disse to begreber har den politisk signifikans, som de nu har, fordi henvisningen til ikke mindst sammenhængskraften som noget, der skal værnes om, anvendes igen og igen, er det vigtigt at stille sig selv spørgsmålet: Hvad taler vi faktisk om, når vi taler om sammenhængskraft?

“

Var – og er – konflikter nødvendigvis af det onde, eller kan de være med til at bringe et samfund videre og fastholde dets indre solidaritet, fordi konflikter også fostrede alliancer og skabte et bolværk mod stagnation?

Den nye bog er redigeret af tre samfundsforskere, Katrine Vitus, Tina Gudrun Jensen og undertegnede Garbi Schmidt, og indeholder også

sammenhængskraft baseret på empiriske, overvejende kvalitative, feltarbejdsbaserede, men også surveybaserede undersøgelser af sammenhængskraft.

POV International anvender cookies til at optimere oplevelsen på siden og til at indsamle statistikker. [Indstillinger.](#)

Jeg accepterer

BOGEN ER UDKOMMET PÅ
FORLAGET
SAMFUNDSLITTERATUR.

Undersøgelserne har alle fundet sted i København og denne kontekst har selvfølgelig betydning for deres fokus og indhold. Alle bidrag fokuserer på den ene eller anden måde på social sammenhængskraft i relation til etnisk diversitet, fx når det gælder bestemte boligområder eller kvarterer. Bogen har også fokus på bestemte indvandrergupper, oplevelsen af fællesskab og fællesskabets grænser og på, hvordan begreber som sammenhængskraft og parallelsamfund er blevet forstået igennem tiden.

Sagen er jo, at opmærksomheden på, hvad der får et samfund til at hænge sammen, og hvad der får det til at falde fra hinanden, slet ikke er ny. Selvom man ikke tidligere talte om social sammenhængskraft, hverken for halvtreds eller hundrede år siden, selvom begrebet faktisk er nyt – i dansk sammenhæng anvendes det for alvor efter 1994 – beskæftigede ikke mindst forskere sig med, hvad der fik et samfund til at hænge sammen eller falde fra hinanden.

Var for meget individualisme fx en trussel mod samfundets lim? Hvad betød ulighed, øget samfundsmæssig kompleksitet, solidaritet og konflikt for sammenhængskraften? Var – og er – konflikter nødvendigvis af det onde, eller kan de være med til at bringe et samfund videre og fastholde dets indre solidaritet, fordi konflikter også fostrede alliancer og skabte et bolværk mod stagnation?

Diskussionen af sammenhængskraft er i øvrigt historisk set knyttet til mange forskellige emner. I starten af 1990'erne blev sammenhængskraftsbegrebet fx brugt til at beskrive internationale begivenheder, såsom Sovjetunionens forsøg på at opretholde sin egen eksistens. Sammenhængskraftsbegrebet er også blevet brugt til at betegne alt fra effekten af Grundtvigs tanker, tillid og social kapital, betydningen af frivillighed, ordentlig adgang til boliger og processer i folkeskolen. Sammenhængskraft kan således ses som et rammebegreb, der (langt fra altid særlig præcist) forholder sig til komplekse sociologiske emner.

POV International anvender cookies til at optimere oplevelsen på siden og til at indsamle statistikker. [Indstillinger.](#)

Jeg accepterer

nødvendigvis udfordret af øget etnisk diversitet

Netop fordi begrebet er så upræcist, er det nemt at bruge. Men mangel på præcision gør også, at begrebet let fyldes med ideologi. Og dermed bliver begrebet svært at anvende analytisk, svært at anvende til egentlig at forstå, hvad der sker i vores samfund. En præcisering af begrebet – hvordan det anvendes, hvad det betegner – er nødvendig, ikke mindst, hvis man skal bruge det som afsæt for politiske tiltag.

Bogens forfattere og kapitler tager af den grund også fat i forskellige måder, som begrebet kan anvendes på: som en betegner for fællesskabsfølelse, for identitet, for naboskab, for nærhed. På den måde afspejler også bogen begrebets flertydighed, men gør det eksplicit.

Sammenhængskraft er måske noget, som vi drømmer om. Som når Københavns Kommune skaber pladser og offentlige rum på Nørrebro og Østerbro, der er bygget op om de fortællinger, som findes om områderne, og som borgerne derfor forventes at kunne samles om. På Nørrebro er det flerkultur, på Østerbro er det sport. Sammenhængskraft er af samme grund heller ikke nødvendigvis udfordret af øget etnisk diversitet.

Det er dog den etniske diversitet og sammenhængskraften, som de seks forfattere fokuserer på i bogen: Et emne, som de alle har forsket indgående i. Et samfund brækker ikke over, ved at dets befolkning ikke tænker og lever og er ens. Det brækker over, hvis der ikke er plads til forskellighed – og accept heraf.

Illustration: [Flickr](#).

FACEBOOK

TWITTER

LINKEDIN

PINTEREST

POV International anvender cookies til at optimere oplevelsen på siden og til at indsamle statistikker. [Indstillinger](#).

Jeg accepterer

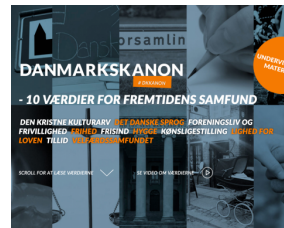
DU KAN MÅSKE OGSÅ VÆRE INTERESSERET I FØLGENDE:

Den amerikanske drøm ligger på sit dødsleje – interview med Robert D. Putnam

Sammenhængskraften, barnetroen og en etnisk julemiddag

Lad nu danskheden ligge

GARBI SCHMIDT SENESTE ARTIKLER

Garbi Schmidt er professor i Kultur- og Sprogødestudier på Roskilde Universitet. Hun har skrevet doktordisputats om Nørrebros Indvandringshistorie, og ph.d. afhandling om muslimske indvandrere i Chicago. Derudover er hun skønlitterær forfatter på forlaget Gyldendal, hvor hun

til Garbis skriverier, er nummeret til
MobilePay +45 27 24 38 09.

S T Ø T P O V

POV har ikke nogen betalingsmur, men vi har brug for støtte fra vores læsere.

Støt POV som abonnent

Har du mulighed for at støtte POV med et fast månedligt beløb på 25, 50, eller

POV International anvender cookies til at optimere oplevelsen på siden og til at indsamle statistikker.
[Indstillinger.](#)

Jeg accepterer

— 0 —

50 kr.

100 kr.

Støt POV med MobilePay

Du kan også støtte POV's journalistik med en flad tyver (eller mere) via
MobilePay 64023 - eller ved at klikke på logoet:

P O V W E E K E N D

Modtag ugebrevet POV WEEKEND. Udsendes hver fredag morgen og samler en række aktuelle eller tema-baserede